

„EDINOST“
 izhaja po trikrat na teden v šestih iz-
 danjih ob **torških, četrških**
in sobotah. Zjutranje izdanje iz-
 haja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7.
 uri večer. — Obojno izdanje stane:
 za en mesec . . . 1.—, izven Avstrije f. 1.50
 za tri mesece . . . 3.— „ „ 4.50
 za pol leta . . . 6.— „ „ 9.—
 za eno leto . . . 12.— „ „ 18.—
 Naročnino je plačevati naprej na naročbo
 brez priložene naročnine se uprava ne
 ozira.
 Posamične številke se dobivajo v pro-
 dajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč.
 izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„Edinost“ je moč!

Oglašati se računa po tarifi v petitu; za
 naslove s debelimi črkami se plačuje
 prostor, kolikor obsega navadnih vrstic.
 Poslana, osmrtnice in javne zahvale, do-
 mači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu
 ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora
 biti frankovano, ker nefrankovana se ne
 sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase spre-
 jema **upravitelstvo** ulica Molino pic-
 colo št. 3. II. nadst. Naročnino in oglase
 je plačevati loco Trst. Odprte reklama-
 cije se proste poštnine.

Nadvojvoda Karol Ludovik. †

In zopet so združena srca zvestih podanikov
 avstrijskih v harmonijo. Kakor ob veselih dogodkih
 v prejasni vladarski hiši, istotako kakor ob vese-
 lih dinastičnih slavnostih in prilikah, tako sogla-
 šajo srca v dnevih, ko je bitka žalost prekoračila
 prag cesarske rodbine naše. Vez ljubezni in so-
 čutstvovanje med ljudstvom in dinastijo se pojavlja
 v nas ob vsaki priliki.

Srca avstrijskih podanikov so združena danes
 v harmonijo — žalovanja! Danes se spominjamo
 iskrenim sočutstvom Svojega vladarja, ki je zgubil
 najodličnejega člana v Svojem sorodstvu, ki je
 zgubil Svojega brata.

Nadvojvoda Karol Ludovik je
 preminol predvčerajnjem zjutraj ob
 7. uri. Njegovo Veličanstvo cesar Fran Josip je
 bil 40. zadnjega hipa na strani Svojega umirajočega
 brata. Vest o smrti nadvojvode raznesla se je hi-
 poma po vsem mestu dunajskem, vzbujaje povsodi
 najiskreneje sočutje. Pokojni nadvojvoda je bil med
 najpoznavnejimi in najpopularnejimi člani cesarske
 hiše, kajti zastopal je navadno ob slovesnih prili-
 kah svojega brata-cesarja, zlasti pa je odvarjal vse
 večje razstave; otvoril je tudi tržaško v letu 1882.

Pokojni nadvojvoda se je porodil leta 1833
 v gradu Schönbrunn, star je bil torej 63 let. Bil
 je jak in trdne konstitucije, in vendar ga je kruta
 bolezen položila na mrtvaški oder!

Vse mesto dunajsko si je nadelo žalovalno
 obleko; na mnogih hišah vihralo črne zastave —
 cesar pa je molil včeraj ob mrtvaškem odru. Po-
 slanska zbornica in občinski zastop sešla sta se
 v posebno sejo. V poslanski zbornici je naglašal
 predsednik Chlumetzky, da je Avstrija zgubila
 najplemenitejšega, najdobrotnejega in najljubezni-
 vejega princa. Istotako se je župan Strobach gan-
 ljivimi besedami spominjal pok. nadvojvode. Obe
 skupščini sti se takoj razšli v znak žalovanja. —

PODLISTEK.

Zgrešeno življenje.

(Slika iz velikomestnega življenja.)

„Pazi! . . . Skoro da nisi prišel pod voz!“

Toliko da ga res ni sunil konj s prednjo
 nogo ter ga vrgel na tla, kjer bi ga kolo ne-
 usmiljeno razmesarilo. Šel je preko ceste ter zrl
 v neke novine, ves utopljen v branje. Prijel je še
 ob pravem času svojega prijatelja Mirana Hinko,
 ki je prav takrat hodil po drugi strani ceste in
 ga videl v nevarnosti.

„Kaj-li je tako važnega v listu, da niti ne
 vidiš, kaj ti preti?“ vprašal je Hinko svojega pri-
 jatelja, ko sta hodila vkupe dalje po potu, „zo-
 pet kaj o vstajah na Kubi ali o kužni mrzlici v
 Ameriki?“

„Ne! Čitaj!“

Hinko bral je pokazani odstavek v novinah:
 Včeraj izvlekli so ribiči iz Donave truplo neke
 mlade ženske. Poizvedelo se je, da je to gospa
 Luiza Ebertovka, poročena z baronom Ebertom.
 Vzroka samomoru je najbrže iskati v družbinskih
 razmerah.

„Je-li to tako važno? To je vendar nekaj

Mrtvo truplo se je balzamovalo včeraj in se je
 položilo potem na mrtvaški oder v palači. Pristop
 je dovoljen vsakomur. Danes se prepelje v dvorno
 kapelo, a jutri v grobišče oo. kapucinov. Pogrebna
 slavnost bode jutri ob 4. uri popoldne.

Brzjavka, s kojo je sv. Oče podelil blago-
 slov, se glasi: Z izjavo očetovske naklonjenosti po-
 šilja Njegova svetost apostolski blagoslov nadvoj-
 vodi Karolu Ludoviku, prosé Gospoda, da bi zopet
 ozdravela Njegova Visokost*.

No, Božja previdnost je sklenila drugače!
 Brzjavka je bila podpisana po kardinalu Rampolla.

Shod volilcev v Podgradu

dne 10. maja 1896.

(Dalje.)

Za Jenkom se je oglašil za besede bivši de-
 želni posl. Matko Mandić:

Naše slovensko in hrvatsko ljudstvo po Istri
 nima večih mest in krajev, kjer bi se moglo zbi-
 rati. Zato morajo poslanci zahajati med ljudstvo,
 prirejati shode, poučevati je o pravicah in dolž-
 nostih. Ako se na takih shodih izjavi večina za
 poslance, ako odobruje postopanje poslednjih, po-
 tem imajo poslanci tem več toli potrebne zaslombe.
 Ako stojé volilci zvesto za svojimi zastopniki,
 vedno in v najvišjih časih, tedaj smemo ra-
 čunati na to, da se izpolnijo naše želje prej ali
 slej, ako so iste opravičene.

Povsodi morajo imeti zastopniki svoj pro-
 gram. Tudi mi imamo svoj stalno določeni pogram.
 Naš program je verske, narodno-politiške in gmotne
 nravi. Mi moramo delovati za duševno in gmotno
 blaginjo naroda: v cerkvi, v šoli in v javnem živ-
 ljenju. Mi moramo braniti verske svetinje in politi-
 ška in narodna prava našega naroda. Mi moramo
 priboriti našemu jeziku pristojna mu prava v šoli,
 v uradu in v vsem javnem življenju. A ne le na-
 vadnih ljudskih šol moramo zahtevati, ampak tudi
 takozvanih srednjih šol. Kajti sedanje stanje šol

navadnega, vsakdanjega*, opomnil je Hinko za-
 čudeno.

„Gotovo! Toda oseba me zanima. Luizo sem
 jaz poznal — še več — ljubil sem jo . . .“

„Je-li to šala ali resnica?“

„Gola resnica!“

Prijatelja krenola sta v bližnjo kavarno ter
 sedla za mizo. Kakor da bi hotel olajšati srce,
 počel je tu Miran pripovedovati prijatelju:

Ko sem se prvo leto učil na dunajskem vse-
 učilišču pravice, stanoval sem pri neki vdovi. Ona
 imela je mlado hčer. K nji je zahajala večkrat,
 dá pogostoma, druga deklica, Luiza po imenu.
 Lepe njene rumenkaste lase vile so se v majhne
 kodre ter obkroževale njeno nežno obličje. Njeno
 šibko telo harmoniralo je z vso postavo. S kratka,
 bila je jako lepa in posebno duhovita v pogovoru.
 Občeval sem mnogo z deklicama in Luiza mi je
 zelo ugajala. Zamaknjeno sem jo poslušal, ko je
 popevala nežnim glasom kako žalostno romanco
 ter jo je prijateljica spremljala na glasoviru. S
 kratka — zaljubil sem se bil v njo.

Toda svojih notranjih čutov jej nisem razodel
 nikoli.

Kmalu potem moral sem se ločiti, ker sem
 bil odšel za spremljevalca nekega mladega grofa
 na potovanje. Prišlo mi je to tako nenadoma, da

štva po Istri je uprav sramotno. Dasi plačnje ves
 naš narod davke in doklade za šolo, vendar ima-
 mo v tej mali pokrajini nad 20000 otrok, ki ne
 pohajajo nikake šole. Ob takem zanemarjanju bi
 morali ostati duševni sužnji. A tega nečemo, mi
 hočemo biti svobodni narod. Poleg ljudskih šol
 treba nam tudi viših šol, da dobimo više izobra-
 ženih ljudi: duhovnikov, odvetnikov, zdravnikov,
 uradnikov itd.

A mi trebamo tudi gmotne podpore. Naši
 dosedanja gospodarji so popolnoma zapustili naše
 ljudstvo, brigaje se le za Italijane. Naš narod
 treba pouka, cest, dobre vode, raznih podjetij —
 naš narod treba kruha. Brez kruha ni možno
 življenje, tem manje uspešno razvijanje in napre-
 dovanje. Nasprotniki pa nam niso nikdar privoščili
 ni duševnega ni gmotnega kruha, ker nam ne pri-
 voščijo življenja. Smatrajo nas za tujce v tej de-
 želi, dasi smo v večini. Ko se je svoje dni oglašil
 v zbornici poslancev starina rodoljubov istrskih,
 velespoštovani dr. Dinko Vitezić, da povzdigne
 svoj glas za zatiranje slovensko ljudstvo po Istri,
 kar zastrmel je neki minister: „Kaj, tudi v Istri
 je Slovanov?“ Nasprotniki so nas vedno potaje-
 vali, vsled česar vladni možje na Dunaju niso niti
 slutili o naši ekzistenciji v Istri, dasi so nas našli
 vsikdar, ko je trebalo plačevati davke in dajati
 vojakov. Še le naši poslanci so odprli oči vele-
 slavni gospodi na Dunaju. Danes vedo tam gori,
 da smo, da živimo. Zato moramo vedeti hvalo na-
 šim državnim poslancem.

Tudi v deželnem zboru moramo biti teške
 borbe. Tudi tam je bilo groznega hrupa, kadar
 smo se drznili govoriti v svojem jeziku, tolikega
 hrupa, da smo nekdar morali bežati. Danes nas
 morajo poslušati. In ako ostanejo volilci
 vztrajni in zavedni, priti morajo časi poštenega
 plačila za vso krivico, ki smo jo morali prebiti.

Tovariš mi Jenko povedal nam je o razme-
 rah v Podgradu in o spetkarjenju nasprotnikov. A
 meni je izjaviti, da se skoro sramujem, da sem
 Kastavec, da je Kastavec voditelj narodnih na-

mi ni bilo možno posloviti se od Luize. Bal bi se
 tudi tega slovesa.

Ko sem leto potem z drugimi tovariši vred
 srečno dovršil državno skušnjo, praznovali smo ta
 dogodek kakor po navadi: po krčmah in gostilnah.
 Pozno v noči, ko je mesto že bolj mirovalo ter
 smo ga imeli že malo pod kapo, krenoli smo v
 neko kavarno, kjer je zbiralščé takih ponočnjakov,
 kjer ni nedostajalo vesele družbe, moške in po-
 sebno ženske.

Bili smo vsi dobre volje; posebno le-ta žen-
 ska, navidezno jako živahna ženska družba, pri-
 zadevala si je na vse možne načine, vzbuditi v
 nas najboljšega humorja. Toda saj so nam bili
 tudi predobro znani nameni njihove obilne, da
 preobilne prijaznosti, ali bolje, predrznosti.

Toda na enkrat čutil sem, da mi je šinila
 kri v glavo. Zagledal sem bil neko žensko osebo,
 ki je sedela za mizo ter zamišljeno kadila papi-
 rosko (cigareto). Izgledala je kakor Luiza. Toda,
 ker je sedela precej daleč od nas in je bil zrak
 poln prahu in dima, nisem mogel razločiti obraza
 natančneje. Sploh nisem mogel misliti, da bi bila
 ona v taki družbi. Nehoté stopil sem bližje — in
 res: bila je — Luiza . . .

„Luiza!“ vskliknil sem.

(Konec prih.)

sprotnikov... da Kastavec vodi borbo proti pošteni... (vskliki nevolje). Da, Jenko je pošteni, Jenko je značaj, njega se držite, njega podpirajte in dobro bode za vas! (Hočemo! Hočemo! Vedno! — Viharno ploskanje).

Burno pozdravljen je stopil na oder državni posl. Vekoslav Spinčič:

V zmislu obljube, ki sta vam jo dala gg. Mandić in Jenko, prišel sem tudi jaz med vas na današnji shod. Bil sem v Jelšanah, bil sem v Kastvu in danes sem tu v Podgradu.

Sem gredé izvedel sem slučajno, da govore naši nasprotniki, da mi zahajamo med vas le v ta namen, da vas varamo, da lažemo. Nam (povzdignem glasom) ne treba ni varati ni lagati. Mi sklicujemo shode, da ljudstvo čuje nas in mi ljudstvo. Tako je povsodi, kjer ljudstvo (potem poslanec) sodeluje na zakonodaji. Mi delamo odkrito, mi ne zakrivamo ničesar, mi ne govorimo nikomur na uho. Naše delovanje, naše nastopanje je javno. Naši nasprotniki so tisti, ki šepetajo na uho in ki spletkarijo po hišah: oni so tisti, ki lažejo in varajo. Sem naj pridejo, da se pogledamo pred vami iz očesa v oko. Tukaj je kraj in mesto za razgovor. Tu smo pripravljeni dajati jim odgovor, tu je kraj, kjer bi morali tudi oni odgovorjati nam in v a m. (Klici: Ne upajo si sem! Sramota jim! Slava našim poslancem!) A ker nočejo priti sem na pošten razgovor, moramo misliti, da oni lažejo, da so izdajice. Naše delovanje je odprta knjiga; novine vam poročajo o vsakem koraku, ki ga storimo.

Pet let je že, kar delujem na Dunaju kakor naslednik prespoštovanemu našemu prvaku, dr. Dinku Viteziću. Dovolite mi, da vam spregovorim o tem svojem delovanju.

V parlamentu smo razdeljeni na skupine ali klube. V takih skupinah je združenih več ali manj poslancev, soglašajočih v svojih nazorih. Dospevši prvič v parlament pridružil sem se takozvanemu Hohenwartovemu klubu, kjer so bili združeni tudi ostali slovenski poslanci. Ni mi ugajal posebno ta klub ali vstopil sem vendar, nadejaje se, da bodem mogel v njem uspešno delovati za svoje volilce. V sejah kluba sem se često pritoževal in prosil sem pomoči. Včasih se mi je tudi kaj obljubilo, a ostalo je vedno le pri obljubah. Slednjič sem jel misliti na to, da bodem moral zapustiti to skupino, kajti radi raznih ozirav, na koje je navezan ta klub, bila so mi vezana usta in ni mi bilo dovoljeno primerno pojasnjevati naše razmere. Prišlo je do tega. Kakor vam znano, bil je leta 1891 poznani dr. Vergottini izvoljen poslanecem za kmečke občine zapadne Istre. Znano vam je tudi, da so se v tej volitvi dogajale uprave škandalozne stvari. In od tedaj se jeli na izvestnih mestih grozno obsojati moje delovanje. A kaj sem storil, s čem sem se toli pregrešil? Jel sem delati energično na to, da se uniči tista škandalozna volitev in potem da pride v zbornico na Dunaju kakor zastopnik zapadne Istre mož, drugi slovenski poslanec, ki mi bode zvest tovariš v hudi in trdi borbi za prepoved Istre. Naši napor, hvala Bogu, niso bili zastoj: izvoljen je bil poslanecem vredni mi drug dr. Matko Laginja. Tedaj je došel trenotek, da sem izstopil iz Hohenwartovega kluba. Zasnovali smo svoj lastni, sicer mali, ali neodvisni klub, po pregovoru: Moja hišica, moja svobodnica! (Konec prih.)

DOPISI.

Z Goriškega. (Izv. dop.) Vem, da ste, gospod urednik, že nevoljni na nas sitneže-učitelje, ali soditi morate vendar-le milostno, ako pomislite, da nam gre za kožo. Prosim vas iskreno, dovolite tudi meni besedo o tem predmetu. (Da, a zadnja bodi za zdaj! Uredn.). Nekoliko odgovora torej dopisniku iz Gorice v 56. št. „Edinosti“. Nekateri fraze so res prešle našim ljudem v meso in kri. Med take fraze spada tudi „ubogi žep“ naših davkoplačevalcev, ki se naglašajo, kadar treba kaj izdati v skoraj neposredno korist davkoplačevalcev samih. Menili smo, da je že pokopan ta „ubogi žep“, a motili smo se; dopisnik v 56. šte. „Edinosti“ nam zopet kaže nanj, kakor bi hotel reči: „Glejte! Ti so, ki vam hočejo obrniti ubogi žep!“ Dopisnik iz Gorice pravi, da koristi učiteljstva in

davkoplačevalcev gredó narazen, ko gre za zboljšanje učiteljskih plač; ko gre za to, da bi se dalo učiteljstvu (in sicer v korist davkoplačevalcev samih) to, kar mu gre po zakonu in pravici. Tako govore le ljudje, ki niso naklonjeni ne učiteljstvu, ne ljudski izomiki.

Gospod dopisnik nam šteje v zlo, ker naglašamo tu pa tam, da učitelji trpe protizakonito in po krivici. Pri nas na Goriškem se silno zameri lačnemu, ako toži, da je lačen.

Zakon od dne 14. maja 1869. leta določuje: „Najmanjši prejemki, izpod katerih ne sme na nižje iti nobena šolska občina, naj bodo odmerjeni tako, da učitelji in podučitelji, ne primorani truditi se s postranskimi deli, lahko vso svojo moč obračajo na svoj poklic, in da je učiteljem še tudi mogoče živiti svojo rodovino primerno okolnostim dotičnega kraja“. Vprašam Vas, g. dopisnik iz Gorice, kako izpolnjuje poknežena grofija Goriška in Gradišćanska to zakonito določbo glede na svoje učiteljstvo? Sodnijski sluge in razni drugi služabniki so boljše plačani, nego mi goriški učitelji. Mnogokateri učitelj na Goriškem služi že okoli 20 let, pa je še vedno v III. plačni vrsti z letno plačo 400 gold. Čas, ko naj bi prišli v višjo plačno vrsto, se nam ne približuje, ampak odmika, ker mladi učitelji in učiteljice zapuščajo to deželo, od starih učiteljev pa ne moremo zahtevati, da bi pomirali mlajšim na ljubo. Mi goriški učitelji očitamo po vsej pravici, da se dežela premalo briga za šolstvo in učiteljstvo ter da pušča svoje učiteljstvo v pomanjkanju. Tako smo prisiljeni pečati se s postranskimi opravili, ker bi drugače ne mogli živeti. A to je na škodo šoli več ali manj. Učitelji na Goriškem ne morejo izhajati se svojo revno plačo, in naj žive še tako varčno; prisiljeni so iskati si postranskih zaslužkov. Pri takih razmerah se izseljuje mlajše učiteljstvo v druge dežele, starejše pa, ki je navezano na družino, cepi svoje moči in omaguje pred časom pod težo opravil.

Poglejmo še, kako je z davkoplačevalci, na katere se vedno sklicujejo tisti, ki ne vedo prav, da je nevednost najdražja reč v deželi. Meni ni znano, da bi bil kateri davek kmetu tako, skoraj neposredno koristen, kakor za šolske doklade. Dokler se kmečko ljudstvo ne izobrazi prék in prék, da bode znalo ločiti prijatelje od neprijateljev ter bode stopalo z združenimi močmi po poti do skupnega blagostanja, ne dočaka isto boljših časov. Gorjé, ako zaostane naše ljudstvo v izobrazbi, ko na vseh straneh hite po poti napredka! Geslo sedanjega časa je: „z združenimi močmi naprej!“ Stan, ki ni zmožen uravnati svojega postopanja po tem geslu, pride pod sedlo ali v jarem in postane tovarno živinče drugim stanovom. Kako pa naj napredujejo kmetje brez dobre šolske izobrazbe? Dobrih šol si pa misliti ne moremo brez dobrih učiteljev. Takih pa naša dežela ne dobi, ako jih vsaj toliko ne plača, da bodo mogli dostojno živeti brez postranskih opravil. Ljudske šole dan danes ne morejo in ne smejo biti to, kar so bile nekdanj, ko je imel učitelj 15 opravil zunaj šole in še le šestnajsto v šoli. Ljudske šole dan danes zahtevajo celih učiteljev, a naša dežela jim noče dati takih. Kdor našemu ljudstvu ne privoščiti dobre šolske izomike, ta ni pravi ljudski prijatelj!

Naj k sklepu rečem še jedno na adresu „Soče“, katero drugače ja ko cenimo. Obupni vskliki posameznih učiteljev, ki že leta in leta učiteljujejo, varčno živé, pa so zagazili v večje ali manjše dolgove, so menda tudi „Soče“ zbegali tako, da je jela misliti, da sklepamo zaroto proti njenim trdnjavam. — Na krivi poti je. Mi zahtevamo od nje le to, da podpira ona nas, kakor podpiramo mi njo. Mi ne poznamo zavratnih mislij.

Iz dolinske županije. 19. maja. (Izv. dopis.) — Občinske volitve. — Mnogo se je že pisalo in čitalo o teh „slovitih“ volitvah občine dolinske, nakrat pa je utihnilo vse, vzlic temu, da iste niso še pri nikakem koncu in kraju; ravno to mi daje povoda, da črtnem nekoliko o tej stvari. Pol leta je že, kar je bil izvoljen novi občinski zastop, — a še sedaj smo prav za prav brez zastopa in župana. Proti volitvi (vsaj kolikor je meni znano) vložila sta se dva utoka, a do danes ni še nobene rešitve od dotične oblasti. Ni se čuditi, da radi tega vlada splošna nevoja mej občinarji in to tem bolj, ker je staremu občinskemu zastopu po-

tekla triletna doba že pred dvema leti. — Stari župan — viseči mej nebom in zemljo — ne upa si ukreniti nijedne važnejše reči, in vsled tega — gotova istina je — nazaduje občina mesto da bi napredovala. Da je temu res tako, navedel bi lahko mnogo dokazov. Pisati bi imel o marsičem, a omejiti se hočem na najbolj važno željo, da se občinski zbor konstatira prej ko prej. Kompetentne oblasti naj store vendar-le enkrat svojo dolžnost!

Ako se Vam zdi, da je bil občinski zastop veljavno izvoljen — tedaj čemu toliko odlašanja? Če ste pa prepričanja, da ni veljavno voljen — razpišite nove volitve, s čemer bomo zadovoljni tudi mi, da bo le rešena stvar. Slavne c. k. oblasti imajo gotovo mnogo posla, a vendar mislimo, da bi bilo umestno, da bi se slavnostno v teku pol leta včasih ozrle tudi na našo občino.

Čemu je veleslavni dež. odbor v Poreču pretil z globo pred volitvami, ako se iste ne razpišejo? Ako je bila prej sila — gotovo je sedaj še večja, a vzlic temu še vse spi!

Predne zaključim — še pametno besedo gg. dopisnikom kolikor s Krasa ravno toliko z Brega. Ne spodtikajte se nad tem dopisom in ne mislite, da imam namen drezati v „sršenovo gnezdo“, kajti „koprive“ pečejo vseh enako. Stvar je resna in zasluži resne besede!

Vi občinarji pa, ne bodite zadovoljni samo s tem, da ste vložili proteste, temveč odločno zahtevajte, da se stvar tudi reši čim prej v občni blagor!

Vatroslav Podgorski.

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 20. maja 1896.

Državni zbor. Poslanska zbornica je hotela odložiti svoja posvetovanja do po pogrebu nadvojvode Karola Ludovika. To se pa ne zgodi, na izrečno željo cesarja. Tako ima zbornica poslancev sejo tudi danes. Zadnje dni so se vršila posvetovanja med zaupniki velikih strank in vlado, da se določijo stvari, koje bode še rešiti v tem zasedanju. Dočim je zahtevala vlada, da se na vsaki način rešita še predloga o borznem davku in zakon o domovinstvu, uprla se je pa — čemur se pa mi ni malo ne čudimo — nemška levica proti temu, da bi prišel na vrsto borzni davek. Toda zmagała je želja vlade. Omenjeni dve predlogi se torej rešiti na vsak način v tem zasedanju. Zborovanje se utegne vsled tega zaključiti še le sredi meseca junija.

Dá, ta nemško-židovska liberalna stranka. Taka je bila vsikdar in taka je tudi danes: slepa dekla kapitalizmu! Vsi naj plačujejo in se pote za vzdržanje drž. uprave; siromašni kmet in obrtnik naj poneseta bodisi tudi svoj zadnji krvavi žulj v davkarijo; le oni, ki služijo, tako rekoč igraje, svoje tisočake in stotisočake, le oni, ki brez truda in od hipa do hipa nabirajo bogatstva v igri na borzi, le ti izvoljenci naj ne bi doprinali prav čisto nič ali skoro nič za državno upravo. Najsiromašnejši kočar se ne more izogniti obdačenju; ljudje pa, ki žive v grofovskem razkošju, bi se hoteli odtežati vsaki dolžnosti do države. To je vendar prehuho zahtevanje. Ako imata vlada in parlament le količkaj srca za uboge davkoplačevalce, ostati morata neizprosna nasproti vsemu groženju nemške levice. Davki so visoki na vse strani in višek je naravnost nemogoč. Ako si torej država želi večih dohodkov, obrne naj se tja, kjer je še mnogo. Igra na borzi je malone jedini predmet, na kojem si vlada lahko pridobi novih virov svojim dohodkom. In le pravično bi bilo, da se slednjič pritegnejo — in sicer izdatno — k davkoplačevanju oni krogi, ki so uživali dosedaj velikanski privilegij: da so stali lepo za plotom, ko morajo drugi sloji doprinali žrtve za pokritje državnih potrebščin!

Iz Ogerske. V Budimpešti se vzdržuje govorica, da je omajano stališče ministerskemu predsedniku Banffy-u. Dejstvo — tako piše neki list — da je baron banon Banffy že za časa milenijskih slavnosti dobil odlikovanje in cesarjevo ročno pismo, ki je bilo jako hladno, je jako sumljivo znamenje. Ali še značilneje je dejstvo, da cesar ni odobril skoro nijednega predloga Banffy-a za odlikovanja povodom milenija. K temu se pridružujejo še spletke v vladni stranki sami, koja poslednja se

vede skoro ledenohladno nasproti ministerstvu. Povodom razprave o sporu med Ogersko in Srbijo bila je ta hladnost naravnost demonstrativna. Splošno je menenja da je pričakovati sprememb v ministerstvu ogerskem.

Kronanje ruskega carja. Sleherni vlak dovaja novih knežjih gostov. Jutri bode na dvoru slovesno vsprejemanje posebnih odposlanstev in deputacij. V soboto se slovesno proglasi dan kronanja; v nedeljo se blagoslové carski grbi in na to bode pregledovanje vojakov. V ponedeljek se prenesejo kronski znaki iz orožnice v prestolno dvorano. Zadnje tri dni pred kronanjem, t. j. dne 24., 25. in 26. t. m. se bode carska dvojica postila. Dne 26. bode kronanje. Na to bode banket v čast tujim knezom. Dne 27. bode carska dvojica vsprejemala čestitke in zatem bode banket v čast duhovščini in državnim dostojanstvenikom. Dne 28. bode dvorni ples in razsvetljava, dne 29. prenesó se kronski znaki v slavnostnem sprevodu zopet v orožnico. Dne 30. bode ljudska veselica (pogoščenje), dne 31. pa ples na avstrijskem odposlanstvu. Potem se bodo vršile razne slavnosti do dne 7. junija, katerega dne odpotuje carska dvojica iz Moskve.

Za vsprejem carja priredile so se velikanske priprave, toda na izrecno njegovo željo se ni ukrenilo ničesar v osebno njegovo varstvo. Ob dohodu carskega vlaka smeli so vsi evropski časniki svobodno pristopiti na kolodvor. Na peronu so se zbrali veliki knezi, principi, dostojanstveniki v bleščečih uniformah in mnogo dam, ki so dobile svoj prostor poleg časnika. Prvi je stopil raz vlak car, kojega simpatične poteze na obrazu spominjajo prav živo na pokojnega nadvojvodo Rudolfa. Za carjem izstopila je carica, krasna, elegantna prikazen. Ogledši si častno stotnijo, ostavila je carska dvojica kolodvor o neopisnem navdušenju nepregledne množice. Na obeh straneh carskega voza jezdil je po jeden pobočnik, za vozom pa je sledila telesna straža in potem v dolgi vrsti vozovi velikih knezov. Ob uhodu v Petrovo palačo napravili so generali, ministri in visoki dostojanstveniki špalir.

Kmalu po dohodu v palačo bila je služba božja.

V Moskvi nahajajoči se ruski časniki, pisatelji in učenjaki so priredili slovesen banket v čast inozemskim časnika. Najlepše pa je povišal to velikansko slavnost car sam, s tem, da je posebnim ukazom — odpravil telesno kazen po vsej velikanski svoji državi.

Razprava proti Baratierju. Iz Masave javljajo včerajšnega dne: Vojno sodišče, kojemu bode predsedoval general Del Mayno, da sodi Baratierja, sestane se bržkone v selu Adi Kajé. (Kakor znano, pribežal je Baratieri med porazom pri Aba Garimi naravnost do Adi Kajé, t. j. kakih 100 kilometrov severno bojišča.) Baratieri si je izvolil svojim braniteljem-zagovornikom kapitana ženije Ernesta Cantonija. To sodišče bode sestavljeno tako-le: Predsednik general grof Luchino Del Mayno, sodniki: generali Nikola Heusch, Filip Gazzarulli, Tomaž Valles, Fran Mazza, Al. Bisesti. Namestnik: polkovnik Anton Paganini.

Italija v Afriki. Italijanska vlada objavila je včeraj glasom iz Rima došli poročila te-le vesti iz Eritreje: Danes zjutraj izročil nam je ras Mangaša ono malo število ujetih Italijanov, ki so bili ujetniki v najbližjih krajih, ostali ujetniki pa se utegnejo vrniti do konca tega meseca. — Utrdba Adigrat je povsem opustošena in v takem stanju jo prevzame šoanski vodja Jesfai, kateri zasede glasom pogodbe s svojimi četami nekdanjo italijansko utrdbo. — General Baldissera je odredil, da se njegova vojska umakne proti severu do utrdb Senafé, kajti sodi, da so za sedaj končala vojna podvzeta, kar pa je bolehnih in sploh nepotrebnih vojakov, odpošljejo se domov, v Italijo. — Baldissera odposlal je z dovoljenjem ras Mangaša čete ženije, da pokopljejo ostanke onih vojakov, ki so padli v bitki pri Aba Garimi. Tem žrtvam postavijo pozneje male spomenike na vladne stroške.

Različne vesti.

Kje je resnica? Prejeli smo in priobčujemo: Gospod urednik! Rekli ste sicer, da nočete odgovarjati dalje, ali jaz zahtevam od Vas kategorično

— sicer bi moral dvomiti na Vaši iskrenosti —, da uvrstite te-le vrstice v našo „Edinost“. Ob gotovih prilikah treba odkrite besede, da odvrnemo zlo o pravem času. Čujte torej: Tudi jaz sem kar strmel, ko sem čital v „Prim. listu“ toli strupeni napad na našega „Sokola“ — napad, sestavljen tako, da je bil prav blizu na meji nespodobnosti —, strmel sem, in uverjen sem bil, da toli krivičnega in neopravičenega napada že dolgo nismo doživeli Slovenci. Za božjo voljo, saj vendar nismo bili vsi, kar nas je bilo slovenskih mož in žen na „Sokolovi“ akademiji, s a m e m o r a l n e p r o p a l i c e, saj imamo vendar tudi mi, kojim je sveta dolžnost skrb za pošteno vzgojo svoje rodbine — saj imamo tudi mi nekoliko zmisla za razlikovanje med spodobnim in nespodobnim: in vendar nismo opazili ničesar, niti najmanjše stvarice ne, pred kojo bi morala povešati svoje oči pošteu mož in poštena žena. Nasprotno: vse je bilo tako spodobno, tako decentno, da smo kar na glas peli slavo sedanjemu vodstvu vrlega našega telovadnega društva. Mi, ki smo prišli na akademijo čistim srcem in čistim očesom, mi nismo videli ničesar in reči moramo kar naravnost, da je moral imeti sila razgreto fantazijo oni, ki si je na akademiji mislil — kajti videl ni ničesar — kaj nespodobnega. Ali kam pridemo, ako bi hoteli poslušati ljudi z razgreto fantazijo? Ako bi hoteli obvarovati take ljudi „pohujšanja“, odrediti bi morali n. pr., da moški ne sme stopati za ženskami po mestni ulici — kajti vzbuditi bi se mu utegnile nespodobne misli —, prepovedati bi morali vsako shajanje ljudi obojega spola (tudi v cerkvi), zapreti bi morali vse javne kopelji itd. itd. In kaj še le delo na polji! I tam si morajo — da govorimo s „Primorskim listom“ — „pretegavati ude“ moški in ženske, i tam je nepretržna prilika, da misli pregrešno, kdor — hoče pregrešno misliti. Ali kam pridemo, ako bomo tako rekoč z Röntgenovimi žarki iskali prilike za — pohujšanje?

Ali jaz sem uverjen, da si tudi člankar „Prim. lista“ ni mislil ničesar slabega, in da mu je bilo tisto namišljeno „pohujšanje“ le dobro došla pretveza za jeden tistih navadnih in toli priljubljenih napadov na — slovenska društva!

Meni vsaj je stvar jasna popolnoma. Leta in leta že prirejajo laška in nemška društva in tudi letos sta priredila tržaška „Ginnastica“ in „Turnverein“ telovadbeni akademiji popolnoma slični „Sokolovi“ akademiji, a v nijednem konservativnem listu primorskem nismo čitali ni žal besede radi tega, pač pa obilo hvale v takih glasilih, o katerih smo opravičeni misliti, da so prav blizu jednake sodbe o naših narodnih stremljenjih, kakoršno sodbo gojo oni gospodje, kojim je glasilo — „Primorski list“!!!! — Le proti „Sokolu“ divja vihar! Zakaj? Zato, ker hočejo uničiti to izbornu delujočo — slovensko društvo!! Ta gospóda ne privoščajó narodu raznovrstnih sredstev za vzbujanje, ker sploh ne hoté, da bi se razvijal naš narod. Čehi in Poljaki, Hrvatje in Srbi, Rusi in Francozi, Italijani in Nemci, vsi vsi kulturni narodi smatrajo telovadna društva najvažnejim členom v svoji organizaciji — le mi siromašni Slovenci naj bi se razvijali popolnoma drugače, le mi naj bi rahljali zemljo — brez motike. Tako morejo zahtevati le ljudje, ki ne hoté, da bi mi kedaj obdelali svojo narodno ledino!

Le v zaveznistvu teh izvestnih ljudi z vplivi, nasprotnimi povzdigi avstrijskega slovanstva, je iskati vzroka večnim napadom, večnemu ovajanju naših društev.

To je resnica, to je nago dejstvo, vse drugo pa so „čakole“!

Občni zbor podružnice družbe sv. Cirila in Metoda na Greti bode drugi Binkoštni praznik t. j. dne 25. t. v prostorih otroškega vrta v Rojanu ob 11. uri predpoludne se sledečim dnevnim redom: 1. Nagovor predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Posamezni nasveti in želje. 5. Volitev novega odbora. K obilni udeležbi uljudno vabi

ODBOR.

„Slovanska čitalnica“ v Trstu poziva vse čestite društvenike na glavni zbor, ki bode v nedeljo dne 31. maja 1896. ob 11½ uri dopoludne. Dnevni red: 1. Govor predsednikov. 2. Poročilo tajnikovo o društvenem delovanju minolega leta 3.

Poročilo blagajnikovo. 4. Poročilo pregledovalnega odseka društvenih računov. 5. Posamični predlogi in interpelacije. 6. Volitev predsednika in odbora. 7. Volitev treh pregledovalcev računov. V Trstu, meseca maja 1896. Odbor.

„Slovanska čitalnica“ v Trstu nam naznanja, da napravi na binkoštno nedeljo dne 24. maja 1896. izlet v Rodik. Odhod bode ob 2 uri 20 min. popoldne po državni železnici s postaje sv. Andreja. Povratek v Trst ob 8. in 31. min. zvečer s postaje Rodik. Slovanski gostje dobro došli. V Trstu, meseca maja 1896. Odbor

Izlet v Boljunc priredi prihodnjo nedeljo popoldne več tržaških rodoljubov in prijateljev slovenske pesmi, da prežive tam prijetnih uric v prijateljski družbi in prepevaje lepo našo pesem. Popeljejo se v Boljunc z vlakom ob 2¼. uri popoldne.]

Zopet nov načrt elektriške železnice na Opčine. Ako nam v Trstu primanjkuje vsega, imamo vendar obilico načrtov za vodovode in za lokalne železnice v gornjo okolico. Železnica na železne žice, ki naj bi šla iz Trsta preko Opčin v Sežano, bila je že izmerjena, toda, kakar vse kaže, zaspalo je to podvzetje še pred svojim rojstvom. Sedaj si je zamislil nek inženir, imenom Julij Modern, da bi bilo dobro zgraditi iz Trsta (Via del Torrente) elektriško železnico na Opčine. Mož je izdelal vse potrebne načrte za tako železnico. Ti načrti bodo od dne 20. do 28. t. m. izloženi na tukajšnjem mestnem magistratu (III. nadstr.) na javen ogled.

Nov poštni urad v Gorici. Dne 1. junija t. l. odpró v Gorici v Gosposki ulici hšt. 10 nov erariški filijalni poštni urad, ki bode imel znamenje „Gorica 3“. Ta poštni urad bavi se bode z vsemi opravili, pripadajočimi v delokrog poštnega urada.

Iz Šmarje pri Kopru nam je došlo sporočilo, da se je odložil za minolo nedeljo napovedani shod volilcev, ker je vsled sile slabega vremena došlo premalo volilcev. Vendar pa je došel v Šmarje naš deželni poslanec, preč. g. dekan Kompare.

Isti gospod je šel peš do Pomjana, kjer je tudi prenočil. Ob prihodu so ga sprejeli tamošnji labončki s prav hripavimi vskliki „Avviva l' Istria bela!“ Zavedni Slovenci so pa zbrali hitro nekoliko prahu in počastili prihod svojega poslanca se streljanjem iz topičev. To je bil najlepši odgovor zapeljancem.

Iz Tomaja nam pišejo: Pred par meseci osnovalo se je tudi pri nas toli potrebno pevsko društvo, obstoječe brez male izjeme le iz naših vaških mladeničev, koji se dokaj pridno vadijo dnevno po dokončanem delu in sicer pod vodstvom nadobudnega pevovodje g. Viktorja Šonc-a, kateri se brezplačno žrtvuje edino le v probujo prepotrebne nam narodnega petja. Naša najtoplejša hvala mu torej! Enako čast tudi našim tomajskim mladeničem. Le tako naprej! Volil se je začasni odbor in odposlala so se tudi pravila že visoki vladi v potrjenje. Srce se mi dviga veselja, ko opazujem, da se že tudi med našim priprostim ljudstvom probuja narodna zavest, ker z enakimi društvi, ne le da se ljudstvo navdušuje z milim narodnim petjem, temveč se širi zajedno tudi omika. Prirejanjem društvenih vesellic odpravijo se prav lahko tisti, kmečkemu stanu toli škodljivi javni plesi. Želeti bi bilo torej, da bi povspeševali tako plemenito podjetje tudi višji činitelji v naši vasi, če ne drugače, pa vsaj z dobrimi sveti, a žal, da se ravna ravno nasprotno; mesto da bi se vaška mladina navduševala k vstrajnemu delovanju (čujte gosp. urednik!), ljubše je našemu gospodu obč. načelniku sejati prepri med isto s tem, da si dovoljuje on, le kot odbornik omenj. društva, samooblastno izbacivati člene istega in to celó brez nikakega vzroka. — Gospod, vprašamo Vas, čemu je voljen odbor, čemu so tudi pravila? — Ako Vas je morda nekoliko presenetil vrli dopisnik iz Tomaja v tem cenjenem listu, radi tega pa vendar ni prav, da tirate svojo osebno politiko in osebne mržnje tudi v naše še le ustanovljeno pevsko društvo! Spolnite raje svojo dolžnost do društva — kakor je to storil do sedaj vsaki, tudi najrevniši kmečki fant. — Ali pa ostanite doma, pa: „mirna Bosna!“ *Pravico ljub.*

3%no državno posojilo in novi stavbenški red za mesto Ljubljano. Iz najzanesljivejšega vira smo izvedeli, da se je minoli petek pečal

Lastnik politično društvo „Edinosti“. Izdavatelj in odgovorni urednik: **Julij Mikota**. — Tiskarna Dolenc v Trstu.